

IJsreis

naar ongerept gebied

Maarten Loonen (54) is bioloog, poolonderzoeker en initiatiefnemer van de poolreis. Hij verblijft al bijna dertig jaar elke zomer twee maanden op Spitsbergen om daar onder andere de trek van stern en te bestuderen en de invloed van de klimaatveranderingen daarop. 'Zes jaar geleden kreeg ik het plan om zo'n grote expeditie te organiseren, waaraan behalve veel wetenschappers ook kunstenaars zouden deelnemen. Want wat ik hier meemaak, is zo overweldigend, daar zou ik een groter publiek kennis mee willen laten maken, via verschillende wegen. Zo zag ik vanochtend hoe een poolvos een jonge gans ving, drijven er soms ijsblokken zo groot als vrachtwagens voorbij of zie ik beluga's langskomen. Daarnaast is het een unieke plek voor onderzoek omdat sporen lang bewaard blijven; 's winters is het hier een diepvries en 's zomers een koelkast. De tijd staat daardoor in zekere zin stil, er is zelfs nog een walvisgraf uit 1700. Het schip met de zeventig deelnemers aan de expeditie is een drijvend hotel en heeft als bestemming het oostelijke eiland Edgeøya. Daar is

het kouder dan in het westen en ook in andere opzichten extremer. Je kunt er niet rijden, er woont daar niemand. Wetenschappers van verschillende disciplines worden steeds met een bootje afgezet op de rotsen om keutels te gaan tellen of plantjes te determineren. De meereizende toeristen maken ondertussen uitstapjes naar naburige eilandjes of gaan gletsjers kijken. Al met al ontstaat er op deze manier hopelijk meer interesse voor Spitsbergen.'

poolstation.nl

Udo Prinsen (41) noemt zichzelf beeldmaker en verhalenverteller. Hij hoorde drie jaar geleden over Loonens expeditie en wilde direct mee. Zijn doelen ter plekke: schilderen met zonlicht en op historische super-8-films het werk van moderne wetenschappers vastleggen. 'Kort voor de langste dag was ik een week op Spitsbergen, in het hoofdstadje Longyearbyen, om op verschillende plaatsen in de omgeving tientallen zelfgemaakte pin-hole camera's op te hangen die ik gebruik voor solargrafie. Door een piepklein gaatje valt gedurende de we-

ken waarin het daar niet donker wordt licht binnen op fotografisch papier. Dat levert afbeeldingen van de gekozen locaties op met, als het vaak genoeg onbewolkt was, lijnen van de baan die de zon daarboven trok. Ook heb ik Maarten Loonen een vergiet gestuurd met meerdere cameraatjes eraan bevestigd. Die moet op z'n kop staan waarna ik er een 360 gradenbeeld van de zonnebanen mee hoop vast te leggen. Houtje-touwtje ja, van hem hoorde ik weer dat hij rietjes gebruikt om de groei van grassprietjes te meten. Die analoge manier van werken met wat je voorhanden hebt, spreekt me enorm aan, zeker in combinatie met moderne wetenschap. Ter plekke lijkt het me interessant om op een artistieke manier naar de hele zaak te kijken, bijvoorbeeld door ouderwets filmopnamemateriaal te gebruiken. Ook ben ik benieuwd of de onderzoekers die hier veertig jaar geleden langere tijd verbleven en nu weer meegaan, hetzelfde instrumentarium gebruiken als toen. Met wat ik verzamel, stel ik volgend jaar een expositie in Utrecht samen.'

udoprinsen.com

De grootste Nederlandse poolexpeditie ooit (19 t/m 28 augustus) is aanleiding voor NPO Doc om twee niet eerder uitgezonden pooldocumentaires te programmeren. De VPRO Gids sprak drie (van de zeventig) reizigers naar Spitsbergen. • DOOR ANGELA VAN DER ELST

Bodil Hoekzema (20) scheept met haar vader in als toeristpassagier van de arctische universiteit. 'Hij had al langere tijd interesse in het maken van een poolreis. Toen zag mijn moeder in een vakantiebrochure deze

expeditie staan en was hij direct zo enthousiast dat ik daarin ben meegenomen, dus nu gaan we samen. Zonder mijn moeder ja, zij vindt het idee van die boottocht niet zo geslaagd, ze is bang voor zeeziekte.

Initiatiefnemer **Maarten Loonen**: 'Wat ik hier meemaak, is zo overweldigend, daar zou ik een groter publiek kennis mee willen laten maken'

Voor haar is de aanwezigheid van ijsberen daar nu een bron van zorg. Mij lijkt het wel leuk om er een te zien. Ik verheug me op de combinatie van spannende dagen buiten en educatieve avonden aan boord; verschillende wetenschappers zullen lezingen geven over hun vakgebied. Ik studeer zelf aan het University College Utrecht, biologie en cognitieve neuroscience, en ben nog in de ontdekkingsfase. Misschien raak ik onderweg wel enorm geïnspireerd door iemands richting van wetenschap. Ook vind ik het interessant om onderzoek van zo dichtbij mee te maken. Verder ben ik nieuwsgierig naar de natuurlijke geluiden van een zo afgelegen plaats, die niet of nauwelijks is aangetast door mensen.'

Expeditie naar Jan Mayen

► O.A. ZONDAG, NPO DOC, 16.00-16.50 UUR, MAANDAG, NPO DOC, 18.45-19.30 UUR

Between Mars and Svalbard

► O.A. ZONDAG, NPO DOC, 18.05-18.55 UUR, MAANDAG, NPO DOC, 19.30-20.25 UUR